

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΦΗΓΗΣΙΣ

τῶν συζητήσεων, τῶν αποφάσεων καὶ τῶν κυριωτάτων ἐργῶν τῆς βουλῆς ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ αὐτῆς τοῦ 1879-80.

ΥΠΟ
Ι. Α. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Ἐναρξίς τῆς Συνόδου τῆς Η' Περιόδου ἐγένετο τῇ 20 παρελθόντος Ὀκτωβρίου, ἡ δὲ ἐξέλεξις τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν ἤρξατο τῇ 15 Νοεμβρίου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Νικολέτου Τυπάλδου Ἰκκωδάτου, τοῦ πρεσβυτέρου τῆς ἐντίμου καὶ ἱστορικῆς οἰκογενείας τῶν κ. Ἰκκωδάτων καὶ τῶν τῆς παρούσης βουλευτικῆς περιόδου βουλευτῶν.

Ὁ κ. Νικολέτος Ἰκκωδάτος, καίτοι κάμψας, ὡς λέγουσι, πρὸ διετίας ἢ τριετίας τὸ 80ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, δὲν εἶναι ὁ γηραιότερος τῶν συγχρόνων προέδρων τῶν βουλευτικῶν σωμάτων· δὲν εἶναι, λέγω, ὁ Νέστωρ τῶν λόγων πρεσβυτικῆς ἡλικίας προεδρευόντων, κατὰ τοὺς καλῆς ἡμᾶς χρόνους, τὰ κοινοβουλευτικὰ σώματα· καὶ ὅτι ὁ μὲν πρόεδρος τῆς γαλλικῆς Γερουσίας κ. Gauthier de Rumilly 87 ἀριθμεῖ ἔτη, ὁ δὲ πρεσβύτερος τῆς γαλλικῆς Βουλῆς κ. Des-saux καὶ τὸ 94 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ κτύπησε νὰ διανύσῃ.

§ 1.

Κυριωτάτη, ὡς γνωστὸν, καὶ συντακτικὴ οὕτως εἶπεν ἐργασία τῆς κατὰ πρῶτον συνεργομένης Βουλῆς, εἶναι ἡ ἐξέλεξις τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, εἰς ἣν παρέπεται ἡ ἐκλογή τοῦ ὀριστικοῦ προέδρου καὶ ἡ κατάρτισις τοῦ τῆς Βουλῆς προεδρείου. Ὡς γνωστὸν δὲ, ἡ ἐξέλεξις τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 73 τοῦ Συντάγματος ἐνεργεῖται ὑπ' αὐτῆς τῆς Βουλῆς, ἥτις ἀποφασίζει αὐθεντικῶς περὶ τῶν ἀναφυομένων κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἀμφισβητήσεων. Περιβεβλημένη δ' οὕτω, ἐκτὸς τοῦ ἀνωτάτου πολιτικοῦ ἀξιωματος καὶ δικαστικῆν ἐξουσίαν, ἀποφαίνεται ἐπὶ τῶν κατὰ τοῦ ἐγκύρου τῶν ἐκλογῶν διαβιθασθεισῶν αὐτῇ ἐνστάσεων, εἴτε αὐτὰ ἀφορῶσιν εἰς πράξεις ἀξιοποίνους, νοθεύσας τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν, εἴτε εἰς τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀπαιτούμενων ὑπὸ τοῦ νόμου προσόντων τοῦ ἀναδειχθέντος βουλευτοῦ.

Κατὰ τὰς ἐπὶ τῆς ἐξελέξεως τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν συζητήσεις, τρία κυρίως ζητήματα ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν τοῦ κοινού, ἑνεκα τῆς περὶ τὴν λύσιν αὐτῶν διαφωνίας τῶν βουλευτῶν. Τὸ ζήτημα τῆς ἡλικίας, τὸ τῆς πρὸ διετίας ἐγκαταστάσεως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐξ

τῆς ὁ πολίτης ἐκλέγεται (ἀρθ. 70 τοῦ Συντάγματος) καὶ τὸ τῶν ὑπερριθμῶν σφαιριδίων (ἀρθ. 64 τοῦ περὶ ἐκλογῆς τῶν βουλευτῶν νόμου). Εἰς τὴν λύσιν καὶ τῶν τριῶν τούτων ζητημάτων, ἡ πολιτικὴ ἰδέα κατῆλχεν εὐλόγως ἐν τῇ Βουλῇ τῆς γραμματικῆς καὶ τυπικῆς τοῦ νόμου ἐφαρμογῆς.

1) Καθότι νέος μὴ συμπληρώσας μὲν εἰσέτι τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, λαβὼν δὲ ὑπὸ τῶν ἐκλογῶν τὴν ἐντολὴν τοῦ νὰ ἀντιπροσωπεύῃ αὐτοὺς, ἐπρεπε τόσῳ μᾶλλον νὰ ἀναγνώρισθῇ ὡς τοιοῦτος, καθόσον πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ἔτους συνεπλήρου τὸ ἀπαιτούμενον προσὸν τῆς τριακονταετούς ἡλικίας.

2) Περὶ τοῦ ὅρου τῆς ἐγκαταστάσεως παρατηρῶ, ὅτι ἡ εὐρύτερα ἐρμηνεία ἡ ὑπὸ τῆς Βουλῆς δοθεῖσα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην πρὸ διετίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐγκατάστασιν, ἐπεκτείνουσα ἐπωσοῦν τὸν στενὸν ὀρίζοντα ἐντὸς τοῦ ὁποῖου περιεφράχθη ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐκλογέως, συνάδει μᾶλλον πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας καὶ πρὸς τὴν ἐτέραν ἀρχὴν, καθ' ἣν ὁ πολίτης δικαιούται παρ' ἅπασιν τοῖς εὐνομούμενοις ἔθνεσι, νὰ ἀναθέσῃ εἰς συμπολίτην ἀπολαμβάνοντα τὰ πολιτικά δικαιώματα τὴν ἐν τῇ Βουλῇ ἀντιπροσωπεῖν αὐτοῦ.

3) Περὶ δὲ τοῦ ζητήματος τῶν ὑπερριθμῶν σφαιριδίων πάντες συμφωνοῦσιν, ὅτι ὁ ῥίπτων μὲν σφαιρίδια ὑπεράριθμα εἰς τὸ ναι, καίτοι ὀφείλων νὰ γνωρίζῃ ὅτι ταῦτα κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν ψήφων θέλουσιν ἐκ τοῦ ναι ἀφαιρεθῇ, εὐλόγως θεωρεῖται ὡς φίλος ἀπερίσκεπτος τοῦ ψηφοφορομένου. Ὁ ῥίπτων δὲ σφαιρίδια ὑπεράριθμα εἰς τὸ ὅχι, ἀναμφιβόλως ἀθεμιτοῦργεῖ ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ψηφοφορομένου. Ὡστε μόνῃ ἡ ἀφαίρεσις ἐκ τοῦ ὅχι τῶν ὑπερριθμῶν τούτων σφαιριδίων δύναται νὰ ματαιώσῃ τὴν ἀξιοποιον ταύτην καλπονόθευσιν.

Ἰσχυρίσθησαν τινὲς ὅτι διὰ τῶν τριῶν τούτων ἀποφάσεων ἡ Βουλὴ ὀλίγην ἀπέδειξεν εὐλάβειαν πρὸς τοὺς καθεστῶτας νόμους. Νομίζω ὅμως ὅτι ἐπὶ τῆς λύσεως καὶ τῶν τριῶν τούτων ζητημάτων ἡ Βουλὴ, καὶ ὡς σῶμα πολιτικόν καὶ ὡς δικαστικὴ ἐξουσία, τὴν ἀγαθὴν ἐξελέξατο μερίδα.

Μετὰ τὴν ἐξέλεξιν τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἀνεδείχθη ὁ κ. Σ. Σωτηρόπουλος.

Ἡ ἐκλογή τοῦ κ. Σωτηρόπουλου καθ' οὗ οὐδεὶς ἄλλος ἀντετάχθη ὑποψήφιος, ἔτυχε τῆς γενικῆς ἐπιδιοκμασίας καθόσον ὁ ἀνὴρ αὗτος ὁμολογούμενως κέκτηται τὰ ἀπαιτούμενα προ-

νόμοι μὴ θέλοντες λοιπὸν ἢ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπιδιοικήθωσι, συνομολογούντες δὲ δάνεια, ὑπέ-
χθησιν αὐτοῖς μόνον τὴν εὐθύνην τῆς οἰκονομικῆς
ἀμνηστίας αὐτῶν καὶ ἐξομολογούνται πρὸς ἀνθρώ-
πον, ὅστις μετ' ἀπληστίας μὲν καταβροχθίζει τὰ
παράτιθέμενα ἐδέσματα, μεμψιρρῶει δὲ κατό-
πιν, συνάσθηντες τὰς ἐκ τῆς ἀπερικεφαι-
αυτοῦ σπαράττουσας αὐτὸν ὀδύνας.

Ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς κ. Δηλιγιάν-
νης, ἀπὸ τῶν πρὸς τὰ κατὰ τῆς συμβάσεως τοῦ
δανείου ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Τρικούπη, ἀντέ-
λεξε τὰς:

«Τέσσαρα διόφορα εἶδη πωλήσεων ἐκέρχον
τῶν μετόχων τοῦ δανείου. Ἐν μέρει αὐτοῦ ἐπώ-
λησαν πρὸ τῆς ἐκδόσεως εἰς αὐτοὺς, οἱ ὅποιοι
ἀνέλαβον τὴν ἐκδοσὶν τοῦ δανείου, ἐν ἄλλο μέρει
ἐδώκαν τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς ἐκδότας νὰ
ἀρσάσων ἐν τῷ ὅρισμένῳ προθεσμίῳ, ἐν ἑνὶ
κρίτον μέρει τοῦ δανείου ἐπωλήθη διὰ
τῆς δημοσίας ἐγγράφης, καὶ ἐν τέταρτον ἐπώ-
λησαν μετὰ τὴν δημοσίαν ἐγγράφην. Ἐάν λά-
βητε ὑπ' ὄψιν τὰς διαφορὰς τιμῆς, εἰς τὰς ὁ-
ποίας ἐγένετο ἐκάστη τῶν πωλήσεων τούτων,
θελετέ εὖρεαι ὅτι κατὰ μέσον ὅρον, τὸ μέχρι
τοῦδε πραγμάτωται πρὸς τὸν τοῦ δανείου ἐ-
πωλήθη εἰς πρῶτον 374.79, δηλ. εἰς 74 καὶ
9/100, δηλ. εἰς 75 τοῖς 0/0 μείον 3 ἑκατο-
στῶν. Μὴ λησμονήσετε ὅτι ὁ νόμος μᾶς ἐπέτρε-
πε νὰ πωλήσωμεν μέχρι 73 τοῖς 0/0. Αὐτὸ δὲν
σας τὸ ἀναφέρω διὰ νὰ ἀξιῶσω, ὅτι κατεβάλομεν
ἐκ τῶν διατῶν διὰ τοῦτο προσπαθείας, καὶ ὅτι εἰ-
μεθα ἀξιοὶ χάριτος τινός. Τὸ ἀναφέρω διὰ ν' ἀ-
ποκρούσω τὰς γενομένας καθ' ἡμῶν αἰτιάσεις».

Καὶ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν δὲ τοῦ συνομολογῆ-
θέντος δανείου, ἡ ἀντιπολιτεὺς κατεμέμμετο
τὴν Κυβέρνησιν, ἀξιούσα δι' αὐτοῦ οὐδὲν ὅλως
ἐπετεύχθη ὁ σκοπὸς δι' ὃν ὁ νόμος ἐπέτρεψε τὸ
δάνειον, καθόσον δι' αὐτοῦ οὔτε ἡ ἀναγκαστικὴ
ἤρθη κυκλοφορία, οὔτε τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιίας
ἐκ τοῦ δανείου ὠφελήθη ὥστε συνομολογήσαντες
δάνειον ἐπὶ τόκῳ 8 περίπου ἐπὶ τοῖς 0/0, ἐπλη-
ρώσαμεν πρὸς τὰς τραπεζὰς χρῆσιν συναφθέντα ἐπὶ
τόκῳ 1 τοῖς 0/0, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δημοσίου τα-
μείου.

Ὁ κ. Κουμουνοῦρος ἀποκρούων τὰς αἰτιάσεις
ταύτας, ὁμολογεῖ μὲν ὅτι διὰ τοῦ πραγμάτω-
θέντος μέρους τοῦ δανείου δὲν ἡδυνήθη ἡ
Κυβέρνησις νὰ ἐξοφλήσῃ ἀπαν τὸ πρὸς τὰς τραπε-
ζὰς χρέος καὶ νὰ ἀρῇ τὴν ἀναγκαστικὴν κυ-
κλοφορίαν, ἀλλὰ πληρώσασα μέγα μέρος τῶν
πρὸς τὰς τραπεζὰς ὀφειλομένων, ἡλάττωσε τὸ
ποσὸν τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ γραμματίων, καὶ ἐνεκα
τῆς ἐλαττώσεως ταύτης ἐξέπεσεν ἡ τιμὴ τοῦ συν-
αλλάγματος, ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ τε Δημοσίου καὶ
τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος.

Τοῦτο εἶναι ἀναμφισβήτητον· ἀλλὰ ὡς καὶ
ἄλλοτε καὶ ἐρέθη καὶ ἐγράφη, ἡ ὑποτίμησις τῶν

ἀναγκαστικῶν ἐχόντων κυκλοφορίαν γραμματίων,
ἥς ἐνεκα ὑφίσταται τὸ συνάλλαγμα, δὲν προκύ-
πτει ἐκ μόνου τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ ποσοῦ αὐτῶν,
ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πεποιθήσεως τοῦ κοινῶς περὶ τῆς
δυνάμεως τῆς Κυβερνήσεως, τῆς ἐπιβαλοῦσας τὴν
ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, τοῦ νὰ ἀρῇ αὐτὴν
ἀποδίδουσα τὰ παρὰ τῶν τραπεζῶν ληφθέντα.

Τὴν δύναμιν δὲ ταύτην τῆς Κυβερνήσεως καὶ
τὴν ἐξασφάλισιν τῆς κοινῆς κατὰ τῆς ἐπαγα-
λήψεως τῆς τοιαύτης νοθείας τῆς κυκλοφορίας,
μὲνον τὸ ἰσχύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ ὁρίσει
κὼς ἀπεργάζεται καὶ ἡ ἐτήσια τῶν φόρων προ-
αυξήσις, ἣν συνεπάγεται ἡ ἐπὶ βρώσις καὶ ἡ προ-
αγωγὴ τῶν παραγωγικῶν τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων.

Βεβαίως αἱ Κυβερνήσεις δύνανται καὶ διὰ συν-
ομολογήσεως δανείων νὰ ἀρῶσι τὴν ἀναγκαστι-
κὴν κυκλοφορίαν, ἀλλ' ἐν ὅσῳ ὁ προϋπολογισμὸς
δὲν παρουσιάζει περισσεύματα δυνάμενα νὰ ἐξα-
σφαλίσωσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκ τοῦ δανείου
ὑποχρεώσεων, καὶ ἐτήσια ἐλλείμματα ἐτι μᾶλλον
ἐξογκούμενα διὰ τῆς προσθήκης νέων τόκων καὶ
χρεωλύτρων, καὶ προσεπιβαρύνοντα προϋπολογί-
σμον ἑτεροσκελῆ, καθιστῶσιν ἥττον ἀπίθανον τὴν
ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ προσφυγὴν εἰς τὴν κακὴν
φημον ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, ἐπὶ προσπο-
ρίσμῳ χρημάτων, προχείρῳ καὶ ἐπὶ τόκῳ ἐλα-
χίστῳ.

Τοιαύτη ἡ γνώμη διασημοτάτων δημοσιολό-
γων, ἰσχυροποιουμένη δι' οἰκείων παραδειγμά-
των καὶ διὰ τῆς πείρας τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Ἐν τῇ μακρᾷ ταύτῃ συζητήσει τῆς ἀπαντή-
σεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον ἐξεδηλώθησαν καὶ
τινὲς παράφωνοι ἰδέαι καὶ δοξααίαι, δυσχερῶς
ἀπηγέσασαι ἐν τῷ περιθώρῳ τοῦ ἑλληνικοῦ βου-
λευτηρίου. Εὐτυχῶς ὁμῶς διεσκεδάσθησαν ἐν ἀ-
καρεῖ, οὐδὲν ἀπολιποῦσαι ἔχνης, ὡς πᾶν ὅ, τι ἀν-
τιβαίνει εἰς τὴν ἱερὰν ἀλήθειαν, ὡς πᾶν ὅ, τι ἀπά-
δει πρὸς τὰς ἐθνικὰς πάραδόσεις καὶ τὴν ἐθνι-
κὴν συνείδησιν.

Τῆς συζητήσεως ταύτης ἀποπερατωθείσης, ἡ
παρελθούσα πολιτεία τοῦ ὑπουργείου ἐπεδοκιμά-
σθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς διὰ ψήφῳ 99 πρὸς 71, ἀπο-
σχόντων τῶν ὑπουργῶν.

Κατὰ τὴν ψηφοφορίαν δὲ ταύτην ὁ ἀξιώτιμος
κ. Ζαΐμης συνετάχθη τῇ ἀντιπολιτεύσει, διαφω-
νὼν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ζη-
τήματος.

Ὅτι δὲ ἐν τῇ συζητήσει τῆς ἀπαντήσεως εἰς
τὸν βασιλικὸν λόγον ὑπῆρξε πρωτοφανές, μετὰ
συνταγματικὸν βίον 36 ὁλοκληρῶν ἐνιαυτῶν, ἢ το
ἡ παράτασις τῶν συζητήσεων, ἢ ἀκριβέστερον
ἡ διάρκειά τῶν ἐκφωνηθέντων λόγων ὑπὸ τῶν
κορυφαίων ῥητόρων τῆς Βουλῆς.

Τὸ πρωτοφανές τοῦτο φαινόμενον ἀναγνωρίσας
ὁ κ. Λομβάρδος, τοῦ ὅποιου τὴν περὶ τὸ λέγειν
ἀσκήσιν καὶ δεξιότητα οὐδεὶς ἀρνεῖται, ὁμολό-
γησεν ὅτι οἱ τῆς παρούσης συνόδου ῥήτορες ἐξε-

θρόνισαν τοῦς ἑπτανησίους, τοὺς σεμνυνομένους
ἄλλοτε ἐπὶ μακρηγορίᾳ ἢ μακρολογίᾳ. Ἡ πρα-
τήρησις αὕτη τοῦ κ. Λομβάρδου εἶναι ἐροτάτη,
καθότι, ὡς γνωστόν, τὸ μέτρον τῶν λόγων δὲν
εἶναι ἡ πνευματικὴ καὶ φωνητικὴ δύναμις τοῦ
λέγοντος, ἀλλ' ἡ ἀκροατικὴ δεκτικότης τῶν
ἀκροαμένων. Αὕτη εἶναι ἡ ἠθικὴ κλεψύδρα, πρὸς
ἣν ἐμβλέπων ὁ ῥήτωρ οὐδέποτε ἀλλοτριεῖται
τῆς ἀπερισπάστου προσοχῆς τοῦ ἀκροατηρίου.

Ὁ ἀκροαμένος ἐπὶ πολλὰς ὥρας λόγου σχοι-
νοτενοῦς ἐξομολογεῖται πρὸς ὁδοιπόρον κατὰ πρῶ-
τον ἐπισκεπτόμενον χωρίον ἀγνώστον αὐτῷ. Αἱ
πρῶται αὐτοῦ ἐντυπώσεις εἰσι βαθεῖαι, ζωηραί,
συγκινητικαί, ἀντικείμενα ὅλως καινοφανῆ ἐπι-
σπῶσι τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ προκαλοῦσι συ-
χνάκις τὴν ἐκπλήξιν καὶ τὸν θαυμασμόν του.
Ἀλλὰ καθόσον προβαίνει καταλείπει ὀπισθεν αὐ-
τοῦ τὴν ποικιλίαν καὶ περικαλλῆ γῶραν,
τὴν ὁποίαν ἐν τάχει διέδραμε, νέαι δὲ σκηνογρα-
φαὶ ἐκτυλίσσονται εἰς τὰς ὄψεις αὐτοῦ, αἱ πρῶται
ἀναμνήσεις, κατὰ μικρὸν καὶ βαθυρόν ἀμυδρότε-
ραι καθιστάμεναι, εἰς προσεχέστερας καὶ ζωηρο-
τέρας ἐντυπώσεις ὑποχωροῦσιν. Αὐτὸ τοῦτο συμ-
βαίνει τοῖς ἀκροαμένοις λόγων σχοινοτενῶν. Ὁ
κόρος λέγω, ὃν συνήσθηντο ὁ ταλαίπωρος Σπαρ-
τιάτης, ὅστις ἀδύνατον νὰ περιλάβῃ ἐν τῇ λα-
κωνικῇ διανοίᾳ αὐτοῦ τοὺς μακροὺς λόγους τῶν
πρέσβων τῆς Σάμου, ἀνεφώνησε: «τὰ μὲν πρῶ-
τα ἐπιλελάθαμε, τὰ δὲ ὕστερα οὐ συνήκαμε διὰ
τὸ τὰ πρῶτα ἐπιλελάσθαι».

Ἐν τούτοις τὸ μακρηγορεῖν δὲν εἶναι καινο-
τομία ἐπίσκατος, τούναντιον δυνάμεθα νὰ θεω-
ρήσωμεν τὴν μακρολογίαν, ὡς καὶ τὴν φιλομά-
θειαν καὶ τὴν περιαυτολογίαν καὶ τὴν πολιτικὴν
πολυπραγμοσύνην, ὡς ἓνα ἐκ τῶν πολλῶν ἀνεξί-
τηλῶν ἠθικῶν χαρακτηρισμῶν τῶν βεβαιούντων τὴν
ταυτότητα τῆς ἡμετέρας φυλῆς.

Ὁ χαριέστατος Ἀριστοφάνης ἐπιβεβαίωσεν τὴν
ἀλήθειαν ταύτην, ἀποφαινόμενος περὶ τῶν συμπο-
λιτῶν αὐτοῦ.

«Οἱ μὲν γὰρ οὖν τέττιγες ἓνα μὴν ἢ δύο

Ἐπὶ τῶν κραδῶν ἄδουσιν Ἀθηναῖοι δ' αἰεὶ

Ἐπὶ τῶν δικῶν ἄδουσι πάντα τὸν βίον».

Ἀλλὰ καὶ ἐν χρόνῳ μεταγενεστέροις, καὶ κατὰ τὴν
παράμωρην καταστροφὴν ἀνεπανορθῶτων, ὅτε ὁ
τύραννος Ἀριστίων, ὁ ἐν ὥρᾳ μεγίστου κινδύνου
πότοις μεθ' ἡμερῶν καὶ κώμοις χρώμενος, ὅψε ἡδὴ
μόλις ἐξέπεμπεν ὑπὲρ εἰρήνης δύω ἢ τρεῖς τῶν
συμποτῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν Σύλλαν πολιορκούντα
τὰς Ἀθήνας, αὐτοὶ δὲ, ἀντὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν
ἐπιείκειαν τοῦ αἰμοχαροῦς στρατάρχου, ἤρχισαν
νὰ σεμνολογῶσι περὶ Θησέως καὶ Εὐμόλπου καὶ
τῶν Μηδικῶν, ὁ Σύλλας διακόψας τοὺς ἀκαίρους
περιαυτολογούντας, «Ἀπιτε, εἶπεν, ὦ μακάριοι,
τοὺς λόγους τούτους ἀναλαβόντες· ἐγὼ γὰρ οὐ
φιλομαθήσων ὑπὸ Ῥωμαίων ἐπέμψην, ἀλλὰ τοὺς
ἀφισταμένους καταστρεφόμενος».

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως τῆς
ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον καὶ τὴν
ὑπὲρ τοῦ ὑπουργείου ἐπιδιοικηστικῆν τοῦ παρελ-
θόντος ψήφον τῆς Βουλῆς, ἐζητήθη πίστως 21/2
ἐκατομμυρίων δραχμῶν ἐκ τοῦ δανείου τῶν 60
ἐκατομμυρίων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς τρεχούσης ὑ-
πηρεσίας. Ἡ αἴτησις αὕτη ἀπερρίφθη καὶ ἡ ἀπόρ-
ριψις αὐτῆς προκάλεσε κρίσιν ὑπουργικὴν· ἀλλὰ
τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀρνηθείσης νὰ σχηματίσῃ
Κυβέρνησιν, τὸ ὑπουργεῖον τοῦ κ. Κουμουνοῦ-
ρου ἐπανῆλθε συμπληρωθὲν ὑπὸ τῶν κ. Παπαμι-
χαλοπούλου καὶ Βαλασμάκη.

Αἱ προσωπικαὶ ὁμῶς αὐταὶ μεταβολαὶ οὐδέ-
λως μετέβαλον τὰς περικυκλούσας πολυειδεῖς οἰ-
κονομικὰς καὶ πολιτικὰς δυσχερείας Κυβερνήσιν,
ρυθμίσασαν τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν πορείαν αὐτῆς
ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ προσεχέως λύσεως ζητημάτων,
ἀδιαλύτου μὲν μέχρι τοῦδε διατελούντος, λυθῆ-
σομένου δὲ σήμερον μάλιστα, ὅτε ὁ λόρδος Βι-
κονσφίλδ συμπάρελαβε μεθ' αὐτοῦ τὴν ἀπομα-
νην τὴν τόσον ἀναγκαίαν οὐ μόνον εἰς τὰ ἔθνη,
ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς πολιτικούς ἀνδράς. Τὸ παθὼν
δὲ ἐφ' οὗ ἐμελλόν νὰ ἀνταγωνισθῶσι τὰ διαμαρ-
χούμενα κόμματα ἢ το ὁ υποβλήθῃς ὑπὸ τοῦ ὑπουρ-
γείου προϋπολογισμὸς τοῦ 1880, καθ' ὃν τὰ μὲν
ἐσοδα ὑπελογίσθησαν εἰς 45,816, 457, τὰ δὲ ἐ-
ξόδα εἰς 56,068,872.33, τὸ δὲ ἐλλεῖμμα εἰς
10,252,415.53.

Τὸ ἐλλεῖμμα τοῦτο, ὅπερ ἐλογίσθη ὑπὸ τῆς ἀντι-
πολιτεύσεως κατώτερον τοῦ πραγματικοῦ, ἰδίως
ἐνεκα τῆς ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἐξαγνώσεως τῶν
ἐσοδῶν, δυσμενέων ἐν γένει προκάλεσε διαθέσεις
κατὰ τοῦ ὑπουργείου. Τοῦτο δὲ, καθότι ἐκν ἐπὶ τῇ
βασί τοῦ υποβλήθέντος τότε τῇ βουλῇ προϋπολό-
γισμῷ τοῦ 1880 ὑπολογίσωμεν πρῶτον μὲν τὰ
ἀνεπίδεκτα ἐλαττώσεως ἐξόδα ἀνερχόμενα εἰς
21,228,572.91, προσθέσωμεν δὲ εἰς αὐτὰ τὰ
τῆς διοικήσεως καὶ ἐπιστάσεως, ὑπολογισθέντα εἰς
2,486,569, ὡς καὶ διαφορὰς πληρωμῶν ἀνερ-
χόμενας εἰς 3,937,830, δεύτερον δὲ τὰς δαπά-
νας τῶν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν
ὑπουργείων ὑπερβαίνουσας τὰ 14 ἑκατομμύρια,
οὐδὲν σχεδὸν ὑπελείπετο διὰ τὰ πέντε ἄλλα
ὑπουργεῖα.

Ἀληθές ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐφάνη μετὰ ταῦτα
παραδεχομένη τὰς ὑπὸ τῆς ὑπουργικῆς πλειονο-
ψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ προ-
τεινομένης οἰκονομίας, ἀλλ' ἡ ὀψιγενής αὕτη τροπὴ
δὲν ἐξήλειψε τὰς πρῶτας δυσχερεῖς ἐντυπώ-
σεις, τούναντιον τὸ ὑπουργεῖον κατεκρίθη ἐπὶ
ἀνακολουθίᾳ καὶ ἐπὶ ἐλλείψει τῆς προποῦσης ἀρχε-
βουλίας πρὸς ἀνόρθωσιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ
Κράτους.

Ἀλλὰ τέλος ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα τῆς κατ' ἀντι-
μωλίαν συζητήσεως, καὶ ὀφειλομένη νὰ ὁμολογή-
σῃμεν ὅτι ἐν τῇ συζητήσει ταύτῃ ὁ κ. Τρικού-

της ανέδειξε κοινοβουλευτικήν δεξιότητα αναμφισβήτητον.

Εκ της εξεδούσεως δὲ τῆς ἐναγωγίου ταύτης συζητήσεως ἐπέσθησαν καὶ οἱ μικρὰν δίδοντες πείσιν εἰς τὰς κοινωνικάς ἀναμορφώσεις, ὅτι ἀνὴρ πεποικισμένος μὲν μὲ διάνοιαν ἰσχυρὰν καλλιεργηθεὶς διὰ πολυχρονίου μελέτης, κεκτημένος δὲ τὸ ἐξαιρετικὸν δῶρον τῆς διὰ προφορικῶν λόγων εὐθαρσούς καὶ σαφούς ἐκδηλώσεως τῶν διανομάτων αὐτοῦ, δύναται καίτοι μὴ ἀνέκων εἰς τὴν περιδοξὸν γενεάν τῶν προσωπικῶς μετασχόντων τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ ἀγῶνος, καίτοι μὴ ἀνυψωθείς εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς πολιτείας ἀξιώματα ὑπὸ τῆς εὐκνήτου παλιόροιας τῶν ἐπαναστάσεων, νὰ ἐπικρατήσῃ κυρίως διὰ τῆς προσωπικῆς ἀξίας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑλληνικῷ κοινοβουλίῳ.

Ὁ κ. Παππαμιχαλόπουλος ἐπιχειρήσας νὰ ἀνασχεύσῃ τοὺς ἰσχυρισμούς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἥτις ἀνεδίδασκε τὰ ἑλλειμματα ἐκάστου τῶν ἐτῶν 1879 καὶ 1880 εἰς 47 ἢ 48 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐξεδίκαυε ὅτι τὰ μὲν εἰσπραχθέντα καὶ εἰσπραχθέντα ἐσοδα τῆς χρήσεως τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνέρχονται εἰς 44,626,922, τὸ δὲ καθυστέρημα εἰς 2,634,591. Προστιθεμένων δὲ εἰς τὰ ποσὰ ταῦτα τῶν ἐκ τοῦ δανείου ληφθέντων 4 1/2 ἑκατομμυρίων, τὸ ὅλον τῶν ἐσόδων, τακτικῶν τε καὶ ἐκτάκτων, ἀνέρχεται εἰς 49,126,922. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν ποσὸν τῶν ἐσόδων ἀναβιβάζεται εἰς 63,678,661, αἱ δὲ μὴ πραγματοποιήσασιν πιστώσεις εἰς 8,894,997, ἀρκτὰ ἐξοδα περιορίζονται εἰς μόνον 54,783,664, ὥστε τὸ ἑλλειμμα τῆς χρήσεως τοῦ 1879 δὲν ὑπερβαίνει τὰ 7 ἑκατομμύρια· παρατηρητέον ὅμως ὅτι τὸ ἐκ τῶν προεκτεθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Παππαμιχαλόπουλου ἀριθμητικὸν πόρισμα εἶναι, ὅτι τὸ τῆς χρήσεως τοῦ 1879 ἑλλειμμα ἀνέρχεται σὺν τῷ καθυστέρηματι εἰς 10,156,742, οὐχὶ δὲ μόνον εἰς 7,000,000.

Μεταβαίνων εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους ὁ κ. Παππαμιχαλόπουλος ἰσχυρίσθη, ὅτι τὰ μὲν ἐσοδα ὑπελογίσθησαν λίαν μετρίως εἰς 47,180,054, τὰ δὲ ἐξοδα μετὰ τὰς γενομένας μεταβολὰς δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 54,686,057, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι τὸ ἑλλειμμα τοῦ 1880 περιοριζόσθαι εἰς 7,506,003. Ἐὰν δὲ ἡ Βουλὴ ἐπιψηφίσῃ τὰς περὶ νέων φόρων κτλ. προτάσεις τῆς Κυβερνήσεως, τὸ ἑλλειμμα τοῦ ἐνεστώτος ἔτους δὲν θέλει ὑπερβῆ τὰ 4 ἑκατομμύρια.

Τὰ πορίσματα ταῦτα τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἀνασκευάζων ὁ κ. Τρικούπης παρετήρει, ὅτι τὸ μὲν ἑλλειμμα τοῦ ἐνεστώτος ἔτους, οἷον παρίσταται ὑπὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὑποβληθέντος, ἀνέρχεται εἰς δεκά ἑκατομμύρια 270,000 δραχμῶν. Ἀλλ' ἐὰν εἰς τὸ ἑλλειμμα τοῦτο προστεθῶσι πρῶτον μὲν ἡ διαφορὰ μετὰ τῶν βεβαιουμένων

κῶν καὶ εἰσπραπτομένων, ὑπολογιζομένη εἰς δύνάμιον ἑκατομμύρια, δεύτερον δὲ τὸ πασὸν τὸ προκύπτει ἐκ τῆς ἡμαρτημένης ἐκτιμήσεως τῶν προσόδων ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῆς βεβαιώσεως αὐτῶν, ἥτοι ἐπὶ τρία ἑκατομμύρια κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐν τῇ ἐπιτροπῇ τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὸ ἑλλειμμα τοῦ ἐν. ἔτους θέλει ἀνέλθῃ εἰς δραχ. 13,270,000.

Ἀπέναντι τοιούτου ἑλλείμματος, ἐπιβάλλεται, εἶπεν, ἡ ἀνάγκη πολιτικῆς ἀντιθέτου τῆς μέχρι τοῦ νῦν παραδεδεγμένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἥτοι ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκοπῆς τῶν δαπανῶν καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐσόδων διὰ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἐξόδων ὁ κ. Τρικούπης προτείνειν ἐλάττωσιν 4 ἑκατομμυρίων διὰ τὰ δύνάμιον ὑπουργεῖα τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ὑπουργείων 1,769,000. Ἐκτὸς δὲ τῶν διοικητικῶν τούτων οἰκονομιῶν καὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, ὁ κ. Τρικούπης προτείνειν λόγῳ οἰκονομίας τὴν κατάργησιν τῶν 24,000 ἐμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων, τὴν ἐκ τῶν παρὰ ταῖς Τραπεζαῖς κατατεθειμένων χρημάτων ἐξαγορὰν τῶν ἐντόκων γραμματίων καὶ ἐτέρων προσωρινῶν χρεῶν, τὴν ἀπόδοσιν 3 ἑκατομμυρίων ὀφειλομένων εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ὁδοποιίας καὶ τὴν ἀπότισιν τῶν ἑλλειμμάτων τοῦ παρελθόντος καὶ ἐνεστώτος ἔτους. Ἐὰν δὲ εἰς τὰς ἐλαττώσεις ταύτας, εἶπε, προστεθῶσι καὶ τρία ἑκατομμύρια ἐκ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, τὸ ἑλλειμμα τοῦ ἐνεστώτος ἔτους ὅπερ ὑπερβαίνει τὰ 13 ἑκατομμύρια, περιορισθήσεται εἰς 2,400,000. Ἀναγνωρίζει μὲν ὅτι τὸ ἑλλειμμα τοῦτο ἔσται μείζον διὰ τὸ 1880, μὴ ἐφαρμοσθέντος τοῦ ὅλου συστήματος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους, ἐλαττωθήσεται δὲ, ὡς εἰκάζει, κατὰ τὸ 1881.

Τοιαῦται ἐν περιλήψει αἱ ἐκτεθεῖσαι οἰκονομικαὶ σκέψεις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

§ 4.

Μετὰ τὴν ἀπαπεράτωσιν τῆς πεισματώδους ταύτης συζητήσεως, ἡ Βουλὴ ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ κ. Ἀθ. Πετιμεζᾶ ἀπεφάνη διὰ ψήφων 99 κατ' 93, ἀποσχόντων τῶν ὑπουργῶν, ὅτι αἱ βάσεις τοῦ ὑποβληθέντος προϋπολογισμοῦ δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὀρθῆς ἐκτιμήσεως τῆς καταστάσεως τῆς χώρας καὶ τῆς συμφερούσης αὐτῇ πολιτικῆς. Ἐπομένως τὸ ὑπουργεῖον τοῦ κ. Κουμουνδούρου παρητήθη, ὁ δὲ κ. Τρικούπης κληθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐσχημάτισε νέον ὑπουργεῖον, τὸ ὅποιον τὸν μὲν προϋπολογισμὸν ἐτροπαπόνησε κατὰ τὰς προεκτεθείσας ἐν τῇ Βουλῇ σκέψεις καὶ ἐπαγγελίας τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὑπέβαλε δὲ εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῆς Βου-

λῆς δύνάμιον σπουδαίως μεταρρυθμίσεις, τὴν κατάργησιν τῆς δεκάτης καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῆς διὰ τῆς φορολογίας τῶν ἀροτριῶν τῶν ζώων, ὡς καὶ νέον τινὰ ὀργανισμὸν τοῦ στρατοῦ βάσιν ἔχοντα τὴν διαίρεσιν αὐτοῦ εἰς στρατὸν ὑπηρεσίας καὶ εἰς στρατὸν ἀσκήσεως, ὡς καὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ χρόνου τῆς θητείας.

Αἱ δύνάμιον νομοθετικαὶ μεταρρυθμίσεις, ἡ κατάργησις, λέγω, τῆς δεκάτης καὶ ἡ ἐλάττωσις τῆς θητείας εἰσὶν ἀνάντιόρητος ἔργα δημοφιλῆ, ὡς ἀπασαὶ αἱ ὑπὸ ποικιλίας μορφᾶς διατυπούμεναι ἀσειστόχασται, αἱ σκοπούσαι τὴν ἀνακούφισιν τῶν πολυπληθεστάτων καὶ φιλοπονωτάτων τῆς κοινωνίας τάξεων. Ἀλλ' ὁ νόμος ὁ μετακινήσας τὴν μόνην ἐδραίαν βάσιν τῆς ἐγγείου φορολογίας, ἥτις παντοῦ ὅπου ἰσχύει σύστημα μόνιμου γεωργίας εἶναι αἱ καλλιεργούμεναι ἡ αἱ καλλιεργήσιμοι γαῖαι, ἐκτάσει τε καὶ ποιῶν ἐμίζουμαι, εἶναι ἀρὰ γε ἀπηλλαγμένος τῶν ἀποπημάτων ὅσα κατέδειξαν οἱ πολεμήσαντες αὐτόν; Μόνη ἡ ἐφαρμογὴ τῆς μεταρρυθμίσεως ταύτης θέλει λύσει ὀριστικῶς τὸ προκείμενον ζήτημα· αὐτὴ μόνη θέλει ἀποδείξῃ ἐὰν ἡ φορολογία τῶν ἀροτριῶν ζώων, ἣν θεωρῶ ὡς «πρόσσκαιρον διαβατήριον τῆς ἀγαθῆς τύχῃ ἐσσεὶ ὑπερορίου καταστάσεως δεκάτης», εἶναι νομοθέτημα βιώσιμον.

Ὁ πρῶτον ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶς κ. Δηλιγιάννης κατακρίνας τὸ προεξημένον νομοσχέδιον ἐρήψατο καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ζήτηματος, ὅπως διεξηγήσῃ καὶ δικαιολογήσῃ τὴν περὶ τούτου συστηματικὴν ἐνέργειαν καὶ πορίαν τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως, ἥς ἐνεκα τὸ ζωτικώτατον τοῦτο ζήτημα προήχθη εἰς τὸ εὐχάριστον σημεῖον προσεχοῦς λύσεως.

Τὴν προσεχῇ πραγματοποίησιν τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ κ. Δηλιγιάννη εὐχονται ἐξ ὅλης ψυχῆς οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ἕλληνες, συνειδότες, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν θέλει παύσει συνταραπτομένη, ἐὰν δὲν λάβῃ κατοχὴν τῶν ἐπαρχιῶν, ἐφ' ὧν τῇ ὁμοθυμῶν ἀποφάσει τῆς Εὐρώπης ἀναφαίρετον ἐκτῆσατο δικαίωμα. Αἱ δὲ πρὸς ἐπιτεῦξιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἀναπόδραστοι ἐν καιρῷ τῷ δέοντι θυσίαι ἔσονται ἀείποτε ἀσπασταὶ ὑπὸ τοῦ φιλοτίμου ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὡς γενναιοφρόνως καὶ εὐγλώττως ἐξεδηλώθη τοῦτο ἐν τῇ Βουλῇ ὑπὸ τῶν ἀξιοτίμων κ. Μεσσινέζῃ καὶ Ἀρ. Οἰκονόμου, ἅτε γινόμεναι πρὸς ἐκπλήρωσιν ἱεροῦ καθήκοντος, τῆς ἀπολυτρώσεως ἀδελφῶν πρὸ αἰώνων καταθλιβομένων ὑπὸ τυραννικῆς ἐξουσίας, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὁποίας, ὡς καὶ ὑπὸ τὴν δηλητηριώδη σκιά τοῦ ὀλεθρίου τῆς Μελαγχολίας δένδρου, πᾶν ὅ,τι μετέχει ζωῆς μαραινέται καὶ φθίνει.

Φροντίσωμεν δ' ἐν τούτοις, ὅπως διατηρηθῇ ἀκλόνητος καὶ ἀκεραία ἡ ἐν τῷ βερολινεῖ συνεδρίῳ ἐπικρατήσασα πεποιθὴς τῶν μεγάλων

δυνάμεων, ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἰς ἐαυτὴν καὶ εἰς μόνην ἐαυτὴν ἀνέκει.

Τὴν πεποιθὴσιν ταύτην τῶν τε λαῶν καὶ τῶν Κυβερνήσεων προσπαθοῦντες νὰ δικαιώσωμεν διὰ τῆς σφύροντος ἡμῶν πολιτικῆς καὶ τὰς παρούσας δυσχερεῖς εὐχερέστερον θέλωμεν ἐξομαλίσαι καὶ τὰς προσδοκίας ἡμῶν περὶ πληροστέρας ἐν τῷ μέλλοντι ἀποκαταστάσεως τῆς ἡμετέρας φυλῆς θέλωμεν καταστήσει ἐπιφανέστερας ἐν ἄλλως πολιτευόμενῃ, ἀνθ' ἑνὸς φίλου προτάτου κατὰ καθήκον ἰδιοτελοῦς, θέλωμεν καταστήσει τοὺς πολλοὺς δυσμενεῖς πρὸς ἡμᾶς, ὡς δὲ ἐκ πολυχρονίου ἐδιδάχθημεν πείρας, ἰδίως καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, αἱ τῶν μεγάλων ἀντιζηλίας καὶ αἱ πρὸς τοὺς μικροὺς καὶ ἀσθενεῖς δυσμενεῖς διαθέσεις, καὶ ἐσάκεις διὰ παγετώδους ἀδιαφορίας διαδελώνται, οὐδόλως διαφέρουσι τῆς ἀπροκαλύπτου ἐχθρότητος.

§ 5.

Μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ περὶ φορολογίας τῶν ἀροτριῶν νόμου νομοσχεδίου, ἡ Βουλὴ ἐψηφίσε νόμον περὶ ἀντιδασιλίας ἐνεκα τῆς προσεχοῦς ἀποδημίας τοῦ βασιλέως, ἐκύρωσε δὲ καὶ δύνάμιον συμβάσεις τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῶν Τραπεζῶν τῆς Πιστωτικῆς καὶ Ἰονικῆς, δι' ὧν τῇ μὲν Πιστωτικῇ ἐπιτρέπεται ἡ σύστασις ἐν ταῖς Ἰονίαις νήσοις καταστήματος τραπεζικοῦ, τῇ δὲ Ἰονικῇ ἀπονέμονται μὲν τὰ αὐτὰ δικαίωματα τὰ ἀπονειμθέντα τῇ Πιστωτικῇ, ἐπιβάλλεται δὲ εἰς ἀμφοτέρους ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἀπασχολήσεως ἐν ταῖς Ἰονίαις νήσοις ὀρισμένου ποσοῦ τοῦ καταβληθέντος μετοχικοῦ αὐτῶν κεφαλαίου εἰς δάνεια ἐνυπόθηκα καὶ ἀγροτικά.

Τὸ περὶ στρατιωτικοῦ ὀργανισμοῦ νομοσχέδιον περιπαθεῖς προὐκάλεσε συζητήσεις ἐν τῇ Βουλῇ. Τοῦτο δὲ εἶναι εὐκαταλόγητον, καθότι τὸ περὶ στρατοῦ ζήτημα, ὅπερ εἶναι ἐκ τῶν κυριωτάτων μελημάτων τῶν τε λαῶν καὶ τῶν κυβερνήσεων τῆς Εὐρώπης, κατέστη καὶ παρ' ἡμῶν σήμερον πλείστου λόγου ἄξιον, οὐ μόνον ἐνεκα τῶν οἰκονομικῶν ἡμῶν δυσχερειῶν, ἀλλὰ καὶ διότι πρῶτον ἤδη ἀπὸ μιᾶς παντηκονταετηρίδος, ἑκατοστὸς ἡμῶν συναισθάνεται ἐν τῇ ἐθνικῇ αὐτοῦ συνειδήσει καὶ ἀναγνωρίζει, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἐντὸς οὐ πολλοῦ ἔτι χρόνου, θέλει κληθῆ νὰ ἀναπετάσῃ τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν ἐκτὸς τοῦ βασιλείου, καὶ νὰ συντελέσῃ οὕτω διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ εἰς τὴν παγίωσιν τῆς ἐννόμου τάξεως καὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, ἐν χώρᾳ πρὸ αἰώνων παραδεδομένη εἰς τὸ αὐθαίρετον καὶ τὴν διοικητικὴν ἀκολασίαν.

Προσηκόντως δὲ κατηρητισμένος καὶ ἀκριβῶς ἐκπληρῶν τὴν εὐγενῆ ταύτην ἀποστολήν, καὶ ἐαυτὸν καὶ τὴν πατρίδα θέλει τιμῇ καὶ εἰς τὰς προσδοκίας τῆς Εὐρώπης θέλει ἀνταποκριθῇ, ἀπεκδεχόμενος ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀνδρικῆς ἐνεργείας

ἐκ δέοντα ἰσχύοντα τὴν εἰρηναποσίτησιν καὶ τὴν πολιτικὴν ἀναβίωσιν τῶν πολυπαθῶν ἐκείνων λαῶν. Ὑπὸ τὴν ὀδὸν τὴν λοιπὴν ταύτην ἐποῦν τὴν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν, τὸ περὶ στρατοῦ ζήτημα κατέστη σήμερον καὶ παρ' ἡμῖν ἐν τῶν περισπουδάζων ζητημάτων τῆς ἡμετέρας κοινωνίας.

Μετά τὸ περὶ στρατιωτικοῦ ὁργανισμοῦ νομοσχέδιον, ἡ Βουλὴ ἐψήφισε διάφορα φορολογικὰ νομοσχέδια σκοποῦντα τὴν αὐξήσιν τῶν δημοσίων ἐσόδων, καὶ τελευταῖον τὸ νομοσχέδιον «περὶ δανείου ἐκ φράγκων 21,000,000 πρὸς ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ περὶ περιορισμοῦ τῶν ἐντόκων γραμματίων», ὑποβληθὲν αὐτῇ μετὰ τὴν συνομολόγησιν ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐξωτερικοῦ δανείου 40—60 ἑκατομμυρίων.

Ἀκολούθως ἡ Βουλὴ ἐπεψήφισε τὸν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τροποποιηθέντα προϋπολογισμόν τοῦ 1880, μὲν τετάρτῳ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως, τῶν μὲν ἐσόδων ὑπολογισθέντων εἰς δρ. 46,616,857, τῶν δὲ ἐξόδων εἰς 52,655,454 καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ Α' σύνοδος τῆς II' βουλευτικῆς περιόδου.

Τοιαῦτα ὑπῆρξαν αἱ τελευταῖαι πράξεις τοῦ πολυταράχου κοινοβουλευτικοῦ δράματος, τοῦ ὁποῦ αἱ ποικίλαι περιπέτειαι ἐφείλκυσαν ἐπὶ 25 ὁλοκληροῦς μῆνας τὴν σύντονον προσοχὴν τοῦ κοινοῦ.

Ἐπιχειρήσας, φίλε ἐκδότα τῆς Ἑστίας, νὰ ἐξιστορήσω συνοπτικῶς τὰ κυριώτατα συμβεβηκότα τὰ παραχθέντα ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ τῆς ἐνεστώσης βουλευτικῆς περιόδου, συγχρόνως δὲ νὰ ἐκθέσω τὰς κατὰ τὴν ἐμὴν πεποιθήσιν ἐκδηλωθείσας σπουδαιοτέρας γνώμας τῶν κυρίων

βουλευτῶν, ἐγίνωσκον μὲν ὅτι ἡ ἄχρους καὶ ἀπροσωπότητος αὕτη ἐκθεσις παρατηρητοῦ, πόρρω τῆς πολιτικῆς σκηνῆς ἀποθεωροῦντος τὰ γινόμενα, δὲν θέλει πιθανῶς τύχει τῆς εὐμενοῦς κρίσεως ἀνδρῶν ἀσθμαίνοντων ἐτι ἐκ τοῦ καμὰ τοῦ πάλης πολυχρονίου, δὲν ἠγνόουν δὲ ὅτι αἱ ἐκ τῶν πολιτικῶν ἀγώνων πυρετώδεις ὁρμαὶ καὶ συγκινήσεις εἰς ὑφέςεις καὶ διαλείψεις ὑποκείμεναι, κατευνάζονται τελευταῖον διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου καὶ τῆς μεταβολῆς τῶν περιστάσεων ἐξ ὧν προέκυψαν τότε δὲ μόνον, ὅταν ἡ γαλήνη καὶ ἡ ἡρεμία διαδεχθῶσι τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν θύελλαν, ἡ μετριοπάθεια καὶ ἡ ἀνευ προβεβουλευμένου σχεδίου ἀπαθὴς τῶν πραγμάτων ἀφήγησις παύουσι νὰ θεωρῶνται ὡς ἐλαττώματα μαρτυροῦντα τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ γράφοντος.

Ἀληθὲς ὅτι μία ἐκ τῶν πολλῶν διατάξεων τῆς δημοφιλοῦς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος ἐκλευσεν «ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει μηδετέρας μερίδος γενόμενον», ἀλλ' ἐπεὶ δὲ σήμερον πὰ ἐπικρατήσαντα συνταγματικὰ πολιτεύματα, ὡς αἱ ἀτμομηχαναὶ, ἔχουσι τὰς ἀσφαλίστικας αὐτῶν δικλίδας, τοιαῦτα δὲ αἱ κοινοβουλευτικαὶ συζητήσεις, ἡ δημοσιότης καὶ ἡ ἐλευθεροτυπία, δι' ὧν προλαμβάνονται αἱ ἐν κρυπτῷ τεκταινόμεναι στάσεις καὶ αἱ σκότειναι συνωμοσίαι, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ πατρις ἡμῶν εὐτυχῶς δὲν στασιάζει, ὁ γράφων δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην τοῦ νὰ κατὰταχθῇ ἀνεπιφυλάκτως εἰς τὸ ἕτερον τῶν παρ' ἡμῖν συνκμιλλωμένων κομμάτων, ὅπως ἀπαλείψῃ τὸ στίγμα, ὅπερ ὁ Σόλων ἠθέλησε νὰ ἐγκολάψῃ εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ἐν στάσει, μὴ συννοσοῦντων καὶ μὴ συναλγούντων τῇ πατρίδι.

